

第七章

东溪款紫砂枕

宋伯胤

考古学家告诉我们，远在欧洲智人阶段的尼安德塔人居住的洞穴里，就发现有一个年轻人，“头枕在一块燧石上，身体周围摆有47件石器”。当然，这块燧石并不是特意制造的枕头，而是顺便拿来当作为枕头使用的。从我国文献记载和民族学材料看，我国古代人随手捡来作为枕头使用的。或是一根木头，或是一块砖头，或是一束柴草，或是一捆衣服，或者就以自己的手臂当枕，即所谓“曲肱而枕之”。这样古老的生活习惯至今尚未完全消失，还可以在人民生活中发现有些“蛛丝马迹”残留着。但经过人工专门制作的枕头，见于文字著录和图画的有《周礼·少仪》篇里用圆木做成的“惊枕”；有东汉蔡邕在《协初赋》里提到的“长枕”；有晋王嘉《拾遗记》中记载的梁冀专用的玉虎头枕；有在南唐顾闳中《韩熙载夜宴图》里看到的花绫软枕；有元代画家钱选《扶醉图卷》中的黑布枕和刘贯道《梦蝶图卷》中的布面木架枕，等等。如就考古发现和流散在民间的历史文物而言，除开山东诸城出土的北朝石枕和陕西法门寺塔基出土的唐代水晶枕外，要以陶瓷枕最为大观。

全国各地出土的陶瓷枕，何止千百！从现在看到的隋开皇十五年(595)张盛墓出土的一件青釉瓷枕说起，它就以独特的造型，丰富多采的装饰题材以及写、画、刻、印、镂、贴等

技法而饮誉国内外。它虽然一直是人民生活中一件普普通通的床上用品，但它却像一只具有时代的“候鸟”，经常向人传递着各种知识和技能，并不仅仅是美的享受。

然而，在历史如此悠久，支属如此繁衍的陶瓷大家族中，至今发现的紫砂陶枕却只有两件。它们便是香港著名收藏家罗桂祥先生旧藏，现由香港市政局香港艺术馆收藏的一对东溪款“题诗仕女紫砂枕”。

这对紫砂枕，作成筒瓦形，高11厘米，阔14.8厘米。坯体紧致，无砂粒，表面打磨得平平整整，形成一个可供装饰的光洁的表皮层。全枕系用四片泥片镶嵌而成。泥片尺寸准确。根部较厚实。作为枕面的筒形弧面的弧度也很规矩。泥片衔接处，做得“天衣无缝”，整体感很强。枕侧均留有圆形排气孔。气孔上方用竹刀刻出“雪香外史倩东溪制”八字。枕头两面分别刻出诗歌和仕女画。

从紫砂历史发展过程看，紫砂器是以光洁明润的表面而擅美陶苑、蜚声宇内的。李景康在《阳羨砂壺图考》中，解释并评论蒋宝龄《墨林今话》（同治十年刊本）所说“宜兴茗壺不能刻山水，虽摹古人画本亦不佳”。一段话时指出：“砂壺宜刻花卉、竹石而不宜于人物山水者，大抵人物山水，俱笔画多而工细。无论朱紫白泥，刻后皆与泥色相混，稍远视之，便觉蒙混不显，虽工巧亦不见佳”。“尝见有刻堆凸山水者，云物树石，工细玲珑，殊觉可爱，是则不宜于山水者，仅指阴文言，未可一概论也。”

结合实物，李景康所谓的“刻堆凸山水”，即指镶嵌、雕漆和粉彩一类紫砂而言，其中解有“殊觉可爱”的佳品，但所云“不宜于山水人物”一节，关键还是在艺匠的技法，并不是这种含有较多铁质的紫砂器表“不宜刻划”“笔画多而细”的山水人物画这里提供鉴赏的东溪款“题诗仕女紫砂枕”便是最好的物证。

这一对紫砂枕的装饰手法，都是一面作画一面题诗。两幅仕女画和两首五言长歌都是出自“福慧双修阁主人”之手。第一幅仕女图，画一恹恹思妇袖手傍几坐山石上，似有“茫茫愁思”。几上空有书画。另一枕上，画一半老徐娘伏石凝思，面前是一瓶残荷，身后是一株被砍去的枯竹，前后相映，正好是主人寂寂而伤神的写照。这两幅仕女画，线条流畅，刻画入微，并无“蒙混不显”之感。两首五言长歌，蝇头细书160字，亦是紫砂器中所仅见。这里，请读者允许我旁涉一笔：据宜兴紫砂工艺厂汪寅仙工艺师见告，蒋宏高在四五十年前，曾经作过一件枕头，状如筒瓦，枕上的山水人物画，亦是蒋宏高自画自刻的。原器我未见，但陶人见闻，我应记写在这里。

福慧双修阁主人，即无锡女道士净莲。净莲原名王岳莲，字韵香，号清微道人，又号玉井道人，又号二泉，出家福慧双修庵。她“解琴理，娴吟咏，善书画”，擅长兰竹，别有风致。

但紫砂枕上的诗或者书法，都不是纸上的文字笔墨，而是全靠刻工的以心就手，以手合物。亦即《庄子·天道》篇所谓“得心应手”。因此，当这一对枕头作为陶苑中的一颗硕果载入画册时，必须充分肯定刻陶艺师东溪的技术成就。东溪何许人也？人们知道得很少，李景康说：碧山壶馆收藏有恪斋紫砂大壶一柄，壶身刻铭“渊其中，骏其色，是茶山，有琴德，甲午东溪生书并刻”。甲午即清光绪二十年(1894)。传世品中，南京博物院藏有一件铃有“恪斋”篆文方印的紫砂壶，壶身上刻有“湘江水，洞庭春，松火新煎瑟瑟尘。癸巳仲冬东溪仿古”。癸巳，即光绪十九年(1893)。另外，在赵松亭和艺古斋制的砂壶上，也有刻东溪题款的。且有一件署年是辛卯，即光绪十七年(1891)。由此可见，东溪和吴大澂(1835-1902)来往较多，或者也是同时期的人。

题解

东溪款紫砂枕的出土处不详，不过它的重要性很大。它是一对保留着最完整的陶枕，而且还有装饰题材在内；在其花纹都能看出写、画、刻、印、镂、贴等的技法。陶型多作为筒瓦形，高11厘米，阔14.8厘米。全枕系用四片镶嵌而成。陶枕表面两面分别刻出诗歌和仕女画。这对陶枕的年代不很清楚，可能是光绪年间的物件。

生词解释

生词	拼音	解释
洞穴	dòngxué	ถ้ำ
燧石	suìshí	หินเหล็กไฟ
枕头	zhěntóu	หมอน
流散	liúsàn	กระจายออกไป
知识	zhīshì	ความรู้
技能	jìnéng	ความสามารถ
支属	zhīshǔ	เป็นสาขา
繁衍	fányán	แพร่หลาย กระจัดกระจายออกไปมาก
紫砂	zǐshā	ดินชนิดหนึ่ง
筒瓦形	tóngwǎxíng	ทรงกระบอก
光洁	guāngjié	ขาวแวววาว
表皮层	biǎopícéng	ชั้นเปลือกนอก
泥片	nípiàn	แผ่นดินเหนียว
镶嵌	xiāngqiàn	เสียบขอบและฝัง(พลอยมุก)
准确	zhǔnquè	แม่นยำ แม่นยำ
弧面	húmiàn	ส่วนงอโค้ง
弧度	húdù	ระดับความงอโค้ง
规矩	guīju	มีระเบียบ
排气孔	páiqìkǒng	รูระบายอากาศ
相混	xiānghùn	ปะปนกัน

雕漆	diāoqi	สลักและลงรัก
粉彩	fěncǎi	สีน้ำ
艺匠	yìjiàng	ศิลปะในการสลัก
鉴赏	jiànshǎng	พิจารณา วิเคราะห์ ชื่นชม
物证	wùzhèng	มีของจริงเป็นหลักฐาน
一谦谦思妇	yìqiānqiānsīfù	หญิงที่ขอบคิดฝัน
几	jǐ	โต๊ะ
寂寂	jìjì	เงียบสงบ
原器	yuánqì	วัตถุชิ้นเดิม ของแท้
擅长	shàncháng	ความชำนาญเฉพาะด้าน
瑟瑟	sèsè	เสียงลม ชู่ชู่

艺术考古词汇

曲肱而枕	=	ทำข้อศอกงอเป็นหมอน
丰富多采	=	มากมายหลายแบบ
装饰题材	=	เรื่องราวที่นำมาประดิษฐ์เป็นเครื่องตกแต่ง
筒形弧面	=	ทรงกระบอกกลม
天衣无缝	=	ไม่มีช่องโหว่แม้แต่เม็ดเดียว
光洁明润	=	ขาววับเป็นมัน
工细玲珑	=	ฝีมือละเอียด น่ารัก
不宜刻划	=	ไม่เหมาะต่อการนำมาสลัก
半老徐娘	=	หญิงวัยกลางคน แต่ยังสวย
前后相映	=	หน้าหลังสะท้อนซึ่งกันและกัน(มีความกลมกลืนกัน)
线条流畅	=	ลายเส้นลื่นไหล
刻划入微	=	ลายสลักลึกลงเพียงเล็กน้อย
蒙混不显	=	คลุมเคลือ ไม่ชัด
别有风致	=	เป็นอีกแบบหนึ่งมีแปลกออกไป
以心就手	=	มือทำไปตามที่ใจคิด ใจใจบังคับให้มือทำตาม
以手合物	=	สิ่งที่ทำขึ้นมาได้เพราะมือ ฝีมือประกอบของ
蝇头细书	=	ตัวหนังสือเล็กเหมือนหัวแมลงวัน

问答题

1. 史前时代的人类用什么来当枕头?
2. 人造的枕头是什么时候开始的, 是否有文字记载?
3. 中国各地出土的陶瓷有很多种, 为什么隋开皇的青釉瓷枕知名中外?
4. 紫砂枕的造型以及其装饰手法是怎样的?
5. 紫砂枕现在在什么地方?

练习

1) 连上意思相关的词

() 隋开皇十五年	1. 刻有诗歌和仕女画
() 宜兴茗壶	2. 元代
() 砂壶	3. 独特的造型
() 人造枕头	4. 《周礼·少仪》篇
() 东溪款子砂枕	5. 不能刻山水
() 尼安德塔人	6. 青釉枕
() 黑布枕	7. 刻花卉
() 枕头表面层	8. 碧山壶馆
() 恪斋紫砂大壶	9. 47件石器

2) 写出古代人工专门制作枕头种类。

3) 请抄出文章中所出现了古书名。

- 4) 请你把紫砂枕艺术之美写出来。你又从紫砂枕得到什么知识和技能可以传递给后人呢?

(用200字左右描述一下吧)

艺术考古知识

瓷枕

中国古代瓷质卧具出现于隋代，流行于宋元时期。器表面多绘有故事画、图案人仕或题有诗句；有些是彩釉。

宋代的瓷枕形式很多有长方形，腰圆形，鸡心形，银锭德等式样。传世和出土的瓷枕以磁州窑的制品为最多。

艺术考古欣赏

每个晚上当我们睡在一片软绵绵的床上。而头上软绵绵的枕头，叫我们消除了一天的疲倦，甚至给我们带来了一夜甜蜜的梦。枕头本来是普普通通的床上用品。但哪可曾想到枕头的来源，今天我们读了这一课发现中国古代的文化实在值得我们深入研究探讨。一个出入的紫砂陶枕。不仅供给我们艺术欣赏，而又能传递各种知识和技能。

บทแปลบทที่ 7

หมอนหินจ้อซาแบบตงซี

ซ่ง เป้อฮิน

นักโบราณคดีได้บอกพวกเราว่าไกลไปถึงสมัยมนุษย์ถ้ำนีฮัลเดอรัลของยุโรปนั้นปรากฏราย
หมู่คนหนึ่ง นอนอยู่บนหมอนหินเหล็กไฟก้อนหนึ่ง และรอบ ๆ ร่างกายของเขาล้อมด้วยเครื่องมือหิน 47
ชิ้น แผ่นอนหินเหล็กไฟ มิได้มีอะไรพิเศษที่นำมาสร้างเป็นหมอนแต่มันกลับถูกนำมาใช้เป็นหมอนโดย
ความบังเอิญ จากหลักฐานการจดบันทึกทางด้านชาติพันธุ์วิทยา สิ่งที่คนโบราณมักนำมาทำเป็นหมอนนั้น
อาจจะเป็นไม้ท่อนหนึ่ง อิฐก้อนหนึ่งหรือว่าหินมัดหนึ่ง เสื้อผ้าหนึ่งมัดหรือใช้ฝ่ามือของตนเองรองเป็น
หมอน ดังที่เรียกว่าอแกนทำเป็นหมอน ความเคยชินของคนกับการดำรงชีวิตแบบโบราณแม้จนปัจจุบันนี้
ก็ยังคงเหลือให้เห็นอยู่ ทั้งยังสามารถเห็นร่องรอยบางอย่างของแบบแผนการดำรงชีวิตเช่นกัน แต่หลังจาก
ที่มีการทำหมอนมาใช้อย่างจริงจัง ดังจะเห็นจากการจดบันทึกพร้อมรูปภาพประกอบในหนังสือ "ใจวนลี
ตวน เส้าฮี้" ว่ามีการใช้ไม้ท่อนกลมทำหมอนแบบแปลกที่เรียกว่า "จิงเจิ้น" และในหนังสือชื่อ "เสี่ยวูฝู่"
ของไซยงในสมัยราชวงศ์ฮั่นตะวันออกก็ได้กล่าวถึง หมอนยาวเช่นกัน

ในหนังสือชื่อ "สือฮี้จี้" ของหวางเจียในสมัยราชวงศ์จิ้น ก็ได้บันทึกถึงหมอนรองหลังยี่ที่
เจาะจงใช้หมอนหยกรูปหัวเสือ

ในภาพงานเลี้ยงตอนกลางคืนที่มีชื่อภาพว่าภาพ "หานซีไจ้เอี้ยเอี้ยนดู" ของกู่ฮงจงในสมัยราช
วงศ์ถังตอนใต้ได้แสดงภาพหมอนแบบนี้มีลายดอกไม้ ภาพเขียนของเขียนเสวี่ยนในสมัยราชวงศ์หยวนที่
เรียกว่าภาพ "ฝูจู่ยดูเจวี่ยน" ก็มีภาพหมอนทำจากผ้าสีดำ หรือม้วนภาพของหลิวก้วนเต้าที่เรียกว่า
"เม็งเตี้ยดูเจวี่ยน" ก็มีภาพหมอนทำด้วยไม้เป็นต้น หากจะยึดตามหลักฐานทางโบราณคดีที่ขุดค้นพบ
ตามแหล่งต่าง ๆ แล้วนั้น ก็จะสามารถได้ว่า นอกจากหมอนที่ทำจากหินในสมัยราชวงศ์เหนือที่ขุดพบที่ตง
จูเจิงที่ค้ายชาน และหมอนทำจากหินคริสตัลสมัยราชวงศ์ถังที่พบที่ฐานเจดีย์วัดฝ่าเหมินชื่อที่มณฑลชานซี
แล้ว ก็กล่าวได้ว่าหมอนเคลือบใบนี้เป็นใบที่น่าสนใจที่สุด

หมอนเคลือบที่ขุดค้นพบทั่วประเทศจีน มีมากกว่าหนึ่งพันใบ หากพิจารณาจากหมอนเคลือบสี
เขียวที่ขุดพบที่สุสานจางเจิง สมัยราชวงศ์สุยปีรัชศกค้ายหวงปีที่ 15 (ค.ศ.596) ก็กล่าวได้ว่าเป็นหมอน
เคลือบที่มีลักษณะพิเศษมีลวดลายประดับมากมายทั้งเทคนิคการทำหลายแบบ มีทั้งเขียน วาด สลัก
พิมพ์ลาย ลายจุดและตัดปะลาย เป็นต้น ทำให้เป็นที่กล่าวขานกันทั้งในและต่างประเทศ แม้ว่าหมอนจะ
เป็นเพียงของใช้ธรรมดาในชีวิตประจำวันของประชาชนก็ตาม แต่มันกลับทำหน้าที่เหมือนนกโหวเหนี่ยวที่

คอยบอกข่าวเล่าถึงความรู้ความสามารถและเทคโนโลยีของคนสมัยโบราณให้คนรุ่นหลัง ๆ ได้รู้ต่อ ๆ กัน
มา ซึ่งมีประโยชน์ที่นำชื่นชมในด้านความงามเท่านั้น

และแล้ว จากประวัติศาสตร์อันยาวนานถึงเพียงนี้ ในกลุ่มชนที่มีการทำเครื่องเคลือบมาอย่าง
มากมายนั้น มาถึงปัจจุบันสิ่งที่พวกเขาได้จุดค้นพบว่าหมอนทำจากหินฉือชาคล้ายมีเพียง 2 ใบเท่านั้น
ทั้ง 2 ใบดังกล่าวก็เป็นสมบัติของนักเก็บสะสมรองเท้าชาวฮ่องกงชื่อหลอ่ก้วยเสียง ปัจจุบันได้ตั้งแสดงอยู่ที่
พิพิธภัณฑสถานศิลปะของรัฐบาลเมืองฮ่องกง เป็นหมอนแบบตงซีเรียกชื่อว่ามีชื่อชื่อหนึ่ง ชื่อชาเงิน

หมอนชื่อชาเงินคู่นี้ ทำเป็นกระเบื้องรูปทรงกระบอกสูง 11 เซนติเมตรกว้าง 14.8 เซนติเมตร
หมอนทั้งใบมีเนื้อละเอียดไม่ปรากฏเม็ดทรายเลย ผิวนอกถูกขัดจนเรียบ จนกลายเป็นเครื่องประดับเพราะ
ความมันเงาของผิวตลอดทั้งใบประกอบด้วยดินแผ่น 4 แผ่น ผึ่งมุมเข้าด้วยกัน ดินแผ่นเหล่านี้ขนาดเท่ากัน
ทั้งหมด ส่วนฐานจะดูหนากว่าเล็กน้อย ทำให้ด้านหน้าหมอนเป็นรูปโค้งงอ ก็ดูมีระเบียบสวยงาม ส่วนรอย
ต่อของดินแผ่นก็ต่อได้สนิทจนมองหารอยต่อไม่พบทำให้หมอนทั้งใบมีความแข็งแรงทนทาน ด้านข้าง
ของหมอนเหลือรูปกลม ๆ ไว้สำหรับเป็นที่ระบายอากาศ เนื่องจากคู่นี้ได้ใช้มีดใบไม้สลักตัวจีน 8 ตัวว่า
“เวี่ยเซียงว่ายสี่ซิงตงซีจื่อ” หมายความว่า ทำโดยเวี่ยเซียงว่ายสี่ซิงตงซี ด้านหน้าหมอน 2 ซ้างก็มีการ
สลักกับทกลอนและรูปวาดหญิงสาวไว้ด้วย

จากวิวัฒนาการของความเจริญของเครื่องใช้ที่ทำจากหินฉือชา จะเห็นว่าความงามของ
สิ่งของนั้นอยู่ที่ความมันเงาของพื้นผิว ทำให้ดินเผาเกิดความงามจนเป็นที่รู้จักกันไปทั่ว หลังจึ่งคัง ได้กล่าว
วิจารณ์งานของเจียงเป่าหึง ไว้ใน “เมอหลินจินหว่า” ในหนังสือ “ถงจื่อสี่เอี้ยนคานเปิ่น” ว่า กาน้ำ
จากเมืองซีซิงไม่สามารถสลักภาพทิวทัศน์ได้ แม้จะเลียนแบบศิลปะปิ่นโบราณก็ทำได้ไม่สวย คำพูดดัง
กล่าวเพียงคำเดียวก็ชี้ให้เห็นว่ากาน้ำทำจากดินฉือชาเหมาะที่จะสลักรูปดอกไม้ ต้นไม้ใบหินแต่ไม่เหมาะ
กับการสลักภาพทิวทัศน์เลย ส่วนมากภาพบุคคลและทิวทัศน์เหมาะกับการใช้ปูนวาดจึงจะเป็นงานที่มีมี
มือละเอียด ไม่ว่าจะปั้นดินสีม่วง แดงหรือดินสีขาว เมื่อสลักแล้วสีของดินมักจะปนกัน หากดูใน
ระยะใกล้สักเล็กน้อย ก็จะไม่ชัดเจน แม้ว่าฝีมือการสลักจะละเอียดก็ดูภาพไม่สวยเช่นกันจะเห็นว่าเมื่อ
มีการสลักเป็นลายปูนสูง เป็นภาพทิวทัศน์ เมฆ ต้นไม้หินมีมือละเอียดก็สลักได้อย่างน่ารัก ดังนั้นที่กล่าว
ว่าไม่เหมาะกับการสลักภาพบุคคล ทิวทัศน์นั้น จึงหมายถึงลายสลักปูนสูงเท่านั้น ไม่ได้หมายถึงการ
สลักในรูปแบบอื่นๆแต่อย่างใด

เพื่อให้เหมาะกับวัสดุที่นำมาใช้ การที่หลังจึ่งคัง กล่าวไว้ว่า “สลักทิวทัศน์เป็นลายปูน ซึ่งก็คือการ
สลักแบบฝังเข้าไป แล้วลงรักและเขียนสีบนดินฉือชานั้นเอง การทำในลักษณะดังกล่าว ความจริงเป็นการ
สร้างผลงานที่สวยงามน่ารัก แต่ที่กล่าวว่าไม่เหมาะกับการสลักภาพบุคคล ภาพทิวทัศน์นั้น ก็จะต้องขึ้นอยู่กับ

มือ และเทคนิคของช่างสลัก ซึ่งไม่ได้หมายถึงสิ่งของเครื่องใช้ที่ทำจากดินจือซาที่มีแร่เหล็กปะปนอยู่
ค่อนข้างมากแล้วกล่าวหาว่าไม่เหมาะสมกับการสลักภาพบุคคล ทิวทัศน์ การวาดภาพดังกล่าวหากวาด
ด้วยพู่กันจะละเอียดกว่า และที่กล่าวถึงหมอนจือซาที่มีคำประพันธ์แบบชื่อและภาพหญิงสาวซึ่งก็คือหลัก
ฐานชิ้นสำคัญสุดเกี่ยวกับการกล่าวมาข้างต้นนี้

เทคนิคในการประดับหมอนจากดินจือซานี้ ด้านหนึ่งมักจะทำเป็นภาพวาดอีกด้านหนึ่งเขียน
โคลงกลอน ภาพหญิงสาวสองภาพและคำกลอนแบบเพลงยาว 5 คำ 2 บท ส่วนเป็นฝีมือของผู้ช่วยของชื่อ
เก๋อจู่เหริน ภาพหญิงสาวภาพแรกเป็นภาพหญิงสาวอยู่ในท่าพิงเก้าอี้ท่าทำนึ่งคิดซึ่งวางอยู่ข้างภูเขานิน
ดูเหมือนมีความทุกข์ที่ไม่สามารถระบายได้ และบนเก้าอี้จะมีตัวอักษร ที่หมอนอีกใบหนึ่ง วาดเป็นภาพ
หญิงวัยกลางคนพิงก้อนหินท่าทำคิด ข้างหน้าหญิงคือดอกบัวเดี่ยวเอามักไว้ในแจกัน ข้างหลังเป็นดอกไม้
แห้ง ๆ ที่ถูกตัดไปแล้ว รูปภาพหน้าและหลังเป็นเรื่องเดียวกันเพราะเป็นภาพที่เจ้าบ้านนั่งคิดด้วยความทุกข์
ใจ ภาพวาดหญิงสาว 2 คนนี้ วาดด้วยเส้นที่มีความชำนาญ ดูเหมือนสลักลงไปบนเนื้อดินเล็กน้อย จึงมิได้
มีความผสมปนเปกับเนื้อดินจนดูลายไม่ชัดเจนแต่อย่างใด เพลงยาว 2 บทที่เขียนแบบ 5 คำ เขียนเป็นตัว
อักษรแบบคดเชือกรวม 160 ตัว ซึ่งก็มักจะเป็นสิ่งที่ได้พบในเครื่องปั้นดินเผาจือซา ในที่นี้ขอความกรุณาผู้
อ่านให้ผู้เขียนอีกประโยคหนึ่งว่า ข้างจากคำพูดของอาจารย์วังอิง ซึ่งเป็นปรมาจารย์ทางด้านงานศิลปะ
ของโรงงานทำเครื่องใช้จากดินจือซาของอำเภอชิงเหมือ 40-50 ปีที่แล้วว่า คุณเจียงหงเกาได้เคยสลักหมอน
1 คู่ รูปร่างคล้ายกระเบื้องเคลือบทรงระบอบก บนหมอนมีภาพบุคคลและทิวทัศน์ ซึ่งก็คือฝีมือของเจียง
หงเกานั้นเอง ของแท้กระผมยังมีเคยได้เห็น แต่ได้ยินคนพูดกัน ผู้เขียนจึงต้องเขียนไว้ที่นี้ด้วย

คุณผู้ช่วย ก็คือนักพรตหญิงจิ้งเหลียน จากเมืองอูซี จิ้งเหลียนมีชื่อเดิมว่า หวางเฮียเหลียน อีก
นามหนึ่งว่าวันเซียงมีสมญาว่าชิงเหยงเต้าเหิน และมีอีกชื่อว่า ยี่จิ้งเต้าเหริน และเอ้อเจวียน ได้ออก
บวชที่วัดผู้ช่วยชวนชิวอาน เธอมีความสามารถในการเล่นขิมชอบท่องอ่านบทกลอน ชอบวาดภาพ มีความ
ชำนาญพิเศษด้านวาดดอกกล้วยไม้และไม้ไม้อื่นซึ่งดูแปลกกว่าผู้อื่น

แต่คำกลอนและแบบอย่างตัวอักษรบนหมอนที่ทำจากดินจือซานั้น

มิใช่รอยพู่กันบนกระดาษ แต่กลับอาศัยฝีมือของช่างสลัก ทั้งสลักให้เข้ากับลักษณะของของ ดัง
คำที่จางจือกล่าวไว้ว่า ทำได้ตั้งใจหวัง ดังนั้น เมื่อหมอนคู่นี้เป็นแบบภาพวาดอีกแบบหนึ่งบนหน้าหมอน
จะต้องแสดงถึงผลสำเร็จของศรัทธาจากคงซี คำว่าคงซีคือใครกันแน่ใคร ๆ ก็รู้จักน้อยมาก หลี่จิ้งคัง
กล่าวไว้ว่าที่พี่ชานบูเก็บกาน้ำใบใหญ่ที่ทำจากดินจือซา ไว้ใบหนึ่งบนกาน้ำมีคำสลักว่า “.....ใจจือซา” มี
ประวัติความเป็นมายาวนาน มีสี่สันสวยงาม คือ ชาชาน สลักที่คงซีในปีเจียอูปีเจียอู คือรัชศกปีที่ 20 ของ

ราชวงศ์กวางตุ (1894) เป็นของที่สืบทอดมาให้ชนรุ่นหลัง พิจารณารูปที่หนานจิงได้เก็บกาน้ำที่ทำจากดินจือ
ชา มีตัวอักษรพิมพ์เป็นตัวแบบจ้วนเหวิน ด้วยคำว่า 'เค่อใจ' บนกาน้ำสลักด้วยคำว่า "แม่น้ำเชียงเจียง
ฤดูใบไม้ผลิที่ตั้งถึงภู ต้นสนเผาไฟใหม่ ๆ ลมพัดซู่ ๆ" ทำเลียนแบบของเก่าในปักยจี้ที่ตงซี ปักยจี้ คือ รัชศ
กกวางตุ ปีที่ 19 (ค.ศ. 1893) นอกจากนั้น บนกาน้ำที่ทำจากดินจือชา ที่เจ้าชงถึงและอี้กูใจ สร้างขึ้นนั้นก็มี
คำสลักว่าตงซีตีถ้วน ทั้งยังมีชื่อใบทำเป็นโน้ตจีนเมา ซึ่งก็คือรัชศกกวางตุปีที่ 17 (ค.ศ. 1891) จากนี้จะเห็น
ว่าตงซีได้ไปมาหาสู่กับคู่ค้าเจิงมากที่สุด (1835-1902) หรือบางทีคนทั้งสองอาจจะเป็นคนเดียวกันก็ได้

